

Begäran

VN/16660/2020

12.10.2020

VN/16660/2020-VM-1

Begäran om utlåtande om regeringens proposition till lagstiftning för genomförandet av direktivet om öppna data

Inledning

Finansministeriet ber om ert utlåtande om regeringens proposition till lagstiftning för genomförandet av direktivet om öppna data.

Genom regeringspropositionen föreslås ändringar i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och två nya lagar stiftas enligt förslaget: lag om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data och lag om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel. Syftet med propositionen är att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (direktivet om öppna data) som ska genomföras nationellt före den 17 juli 2021.

Bakgrund

Syftet med direktivet om öppna data är att främja vidareutnyttjande av data från den offentliga sektorn för kommersiella och icke-kommersiella ändamål. Direktivet om öppna data är ett omarbetat direktiv som har föregåtts av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. De viktigaste ändringarna gäller handlingar som offentliga företag inom vissa sektorer innehar, forskningsmaterial som producerats med offentliga medel, data som uppdateras ofta eller i realtid (dynamiska data) samt värdefulla datamängder.

Finansministeriet tillsatte den 24 april 2020 två arbetsgrupper att bereda genomförandet av direktivet om öppna data: ett lagstiftningsprojekt och en expertgrupp. Lagstiftningsprojektet hade i uppgift att bereda de ändringar som genomförandet av direktivet om öppna data kräver i den nationella lagstiftningen. Arbetsgruppen överlämnade sin promemoria till finansministeriet den 29 september 2020. Expertgruppen har i sitt första skede haft som uppgift att stödja den nationella lagberedning som krävs för genomförandet av direktivet om öppna data och i detta syfte bereda nationella tekniska och praktiska riktlinjer som genomförandet kräver. Regeringens propositionsutkast som är föremål för begäran om utlåtande har utarbetats som tjänsteuppdrag utgående från lagstiftningsprojektets promemoria.

När remissbehandlingen inleds finns Europeiska kommissionens genomförandeakter om värdefulla datamängder inte ännu tillgängliga. Kommissionen ska meddela dessa akter i början av 2021. Bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna har grundat sig på experternas antaganden och ska preciseras i den fortsatta beredningen. Det är också sannolikt att det för värdefulla datamängders del måste göras ändringar i övrig lagstiftning som ännu inte har kunnat identifieras i detta skede. Under remissbehandlingen och i den fortsatta beredningen ska både bestämmelserna och konsekvensbedömningen preciseras utgående från uppgifter som blir mer detaljerade.

Finansministeriet anser det viktigt att de som ger utlåtande i mån av möjlighet förutser konsekvenserna i fråga om värdefulla datamängder eller lagstiftningen ur den egna verksamhetens perspektiv utgående från den tillgängliga informationen. Det är även viktigt att i bredare omfattning identifiera sådana behov av ändring i annan lagstiftning som följd av förslagen som inte ännu har identifierats i beredningen.

Målsättning

Syftet med regeringens proposition är att genomföra direktivet om öppna data nationellt. Ett mål med propositionen är dessutom att främja tillgängligheten till data som uppdateras ofta och till värdefulla datamängder som myndigheter innehar samt vidareutnyttjande av handlingar som offentliga företag innehar och av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel.

Informationshanteringslagen föreslås bli ändrad så att värdefulla datamängder och information som uppdateras ofta eller i realtid (dynamiska data) ska finnas tillgängliga via tekniska gränssnitt eller vid behov som en bulknedladdning. Offentlighetslagen föreslås bli ändrad så att uppgifter som uppdateras ofta eller i realtid ska finnas tillgängliga i elektronisk form. Dessutom ska offentlighetslagen få bestämmelser om att värdefulla datamängder ska finnas tillgängliga avgiftsfritt.

Den nya lagen om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data ska innehålla bestämmelser om att ett offentligt företag som tillåter användning av handlingar som företaget innehar ska iaktta vissa krav i fråga om sätt och villkor för hur handlingar ska lämnas ut. Den nya lagen om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel ska tillämpas på forskningsmaterial vilkas utgivare redan har gjort dem offentligt tillgängliga i digital form. Materialen ska bland annat finnas tillgängliga avgiftsfritt och i sina existerande former och på sina existerande språkversioner.

Lagen avses träda i kraft den 17 juli 2020.

Tidtabell

Skriftliga utlåtanden om utkastet till regeringsproposition lämnas via tjänsten utlåtande.fi senast den 23 november 2020 före kl. 16.15.

Regeringens propositionsutkast översätts som bäst. Man strävar efter att komplettera de centrala delarna av motiveringarna i det material som finns tillgängligt i tjänsten utlåtande.fi redan under remissen. Remissinstanser som behöver mer omfattande svenskspråkigt material ombeds kontakta beredarna.

Ett offentligt diskussionsmöte om utkastet till regeringsproposition ordnas den 28 oktober 2020 kl. 13–15. Evenemanget hålls via internet i applikationen Teams.

Anvisningar om svar för mottagarna

Ni ombeds lämna utlåtanden genom att svara på begäran om utlåtande i tjänsten utlåtande.fi. För att lämna utlåtande ska den som svarar registrera sig och logga in i tjänsten utlåtande.fi. Närmare anvisningar för bruk av tjänsten finns på utlåtande.fi på sidan Anvisningar > Bruksanvisning. Utlåtandet behöver inte sändas separat per e-post eller per post.

Alla utlåtanden som lämnas är offentliga och publiceras i tjänsten utlåtande.fi. Utlåtanden kan lämnas även av andra än de som nämns i sändlistan.

För att underlätta behandlingen av remissvaren ber finansministeriet att utlåtandet indelas enligt de rubriker som anges i begäran om utlåtande.

Ändringar i informationshanteringslagen och offentlighetslagen

- Har förslaget konsekvenser som ännu inte identifierats, speciellt för organisationerna på lagarnas tillämpningsområde? Hurdana konsekvenser är det fråga om eller hur kan de bedömas mer ingående?
- I förslaget och direktivet nämns inga skyldigheter att använda gränssnitt som uttryckligen är öppna. Vad anser ni om påståendet att myndigheterna enligt eget omdöme ska använda öppna gränssnitt i varje fall när det är ändamålsenligt?
- Behöver det som följd av de föreslagna ändringarna göras ändringar även i någon special-lag som inte har identifierats i utkastet till proposition?

Lag om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data

- Kommentarer om lagen om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data som helhet.
- På hurdana företag inom er sektor eller ert område kommer lagen som föreslås att tillämpas?
- Kan ni identifiera någon reglering om offentliga företag som bör ändras på grund av lagen som föreslås eller som strider mot den?
- Känner ni till någon reglering som förpliktar offentliga företag inom tillämpningsområdet för lagen som föreslås att utlämna handlingar som de innehar för vidareutnyttjande?

- Känner ni till någon reglering som förpliktar offentliga företag inom tillämpningsområdet för den lag som föreslås att publicera eller offentliggöra handlingar som de innehar, men vars faktiska syfte eller konsekvens är att uppgifterna vidareutnyttjas för kommersiella eller icke-kommersiella ändamål?
- Finns det konsekvenser för företag eller andra aktörer som hör till tillämpningsområdet för den lag som föreslås som inte har identifierats? Hurdana konsekvenser är det fråga om eller hur kan de bedömas mer ingående?
- Är tillåtandet av handlingar för vidareutnyttjande utmärkande eller väsentligt för affärsverksamheten för något offentligt företag som hör till tillämpningsområdet för den lag som föreslås?

Lag om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel

- Kommentarer om lagen om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel som helhet.
- Har förslaget konsekvenser för aktörer som producerar eller publicerar forskningsmaterial och som ännu inte har identifierats? Hurdana konsekvenser är det fråga om eller hur kan de bedömas mer ingående?
- Finns det risk för att forskningsmaterial inte längre görs offentligt tillgängliga för att den lag som föreslås ska tillämpas på dem om de publiceras?
- I vilken omfattning förutsätts avgiftsfri tillgänglighet till forskningsmaterial redan i nuläget som en del av den offentliga finansieringen av forskning?
- Känner ni till reglering om forskningsmaterial, produktion eller utnyttjande av dem som bör ändras på grund av lagen som föreslås eller som strider mot lagen som föreslås?

Värdefulla datamängder

- Har ni inom er sektor eller i er verksamhet identifierat datamängder som eventuellt eller sannolikt kommer att regleras som värdefulla datamängder av kommissionen?
- Har ni inom er sektor eller er verksamhet förberett er på konsekvenser på grund av reglering om värdefulla datamängder? Hur vill ni beskriva konsekvenserna och förberedelserna inför dem? Ge i mån av möjlighet även uppskattningar i euro eller antal.

Allmänna kommentarer

- Allmänna kommentarer om utkastet till regeringsproposition och om konsekvenserna av den regering som föreslås i sin helhet.

Beredare

Ytterligare information i ärendet ges av:

Antti Helin, specialsakkunnig, antti.helin@vm.fi, p. 029 553 0609

Maarit Huotari, lagstiftningsråd, maarit.huotari@vm.fi, p. 029 553 0518

Bilagor

Utkast till regeringsproposition

Sammandrag över propositionens innehåll och konsekvenser

Lagförslag och specialmotivering